

en mundtlig sammenfatning af den skriftlige forelæggelse.

Retsplejerådet anbefaler i sin udtalelse om udvalgets betænkning, at disse forslag gennemføres. Rådet finder dog, at adgangen til at pålægge anklagemyndigheden at fremsende en skriftlig forelæggelse i lovtæksten bør begrænses til særlige tilfælde, hvor sagens beskaffenhed gør det påkrævet, ligesom det udtrykkeligt bør fremgå af bestemmelsen, at der skal gives en mundtlig sammenfatning i retten af den skriftlige forelæggelse. Retsplejerådet påpeger endvidere, at der ikke findes en udtrykkelig hjemmel til at kræve en mundtlig forelæggelse af sager, der behandles ved højesteret.

Justitsministeriet kan tiltræde behovet for en mere effektiv tilrettelæggelse af disse sager. Justitsministeriet er således enig i udvalgets forslag. Det behov, som retsplejerådet har peget på med hensyn til en mere præcis angivelse i lovtæksten af anvendelsesområdet for regler om skriftlig forelæggelse, er indarbejdet i justitsministeriets lovforslag (retsplejelovens §§ 927 a – 927 b).

5.3. *Skriftlig procedure.* I straffesager afsluttes domsforhandlingen – inden den tiltalte får det sidste ord – med en procedure, hvor anklageren og forsvareren får mulighed for at udtale sig om bevisførelsens resultat og retsspørgsmålene i sagen. Proceduren er efter gældende ret altid mundtlig.

Proceduren i de meget store og komplicerede sager kan undertiden blive langvarig. Der kan være måske mange tusinde dokumenter og et anseligt antal vidneforklaringer, der skal opsummeres og holdes sammen for at vurdere bevislighederne. Udvalget om økonomisk kriminalitet oplyser i betænkningen, side 287, at det ikke er usædvanligt, at proceduren i de store økonomiske sager strækker sig over 15–20 retsdage. Udvalget oplyser endvidere, at procedureformen i disse sager til en vis grad har ændret karakter, idet den fra – som man kender det i almindelige sager – at være et frit foredrag baseret på enkelte notater fra den umiddelbart forudgående bevisførelse i højere grad er blevet et foredrag baseret på et egentlig manuskript.

Resultatet er i praksis, at retten og parterne må tilbringe *meget lang tid* med at høre på anklagerens og i nogen grad også forsvarerens *oplæsning* af et maskinskrevet manuskript og *notere det ned*, som bliver læst op. Under voteringen om de enkelte forhold må retten så betjene sig af sine notater om det, som anklageren og forsvareren har sagt i deres oplæsning.

Udvalget foreslår på denne baggrund (betænkningen, side 287), at retten skal have mulighed for at bestemme, at procedureindlæg skal fremsendes skriftligt til retten. Parterne skal i så fald give en mundtlig sammenfatning af indlæggene i retten, og indlæggene skal være offentligt tilgængelige. En sådan fremgangsmåde vil betyde en væsentlig tidsbesparelse i retten, og de skriftlige procedureindlæg vil kunne være en betydelig hjælp for retten under voteringen.

Retsplejerådet giver i sin udtalelse over betænkningen, pkt. 5, udtryk for, at rådet ikke kan tiltræde udvalgets forslag, og nævner, at forslaget på et væsentligt punkt fraviger retsplejelovens princip om mundtlighed i retsplejen. Rådet finder, at nogle af de hensyn, der bærer udvalgets forslag, vil kunne tilgodeses ved en ordning i praksis, hvorefter retten og parterne aftaler, at der skal afgives en skriftlig oversigt over procedureindlæggets indhold med en angivelse af de fremførte hovedsynspunkter.

Justitsministeriet finder på den ene side den nuværende procedureform i store økonomiske sager uhensigtsmæssig, idet der hengår et stort antal retsdage med oplæsning af i forvejen udarbejdede procedureindlæg, og idet dommernes notater om parternes mundtlige procedure i sådanne sager næsten uundgåeligt må blive i et vist omfang mangelfulde.

På den anden side er justitsministeriet enig i, at spørgsmålet kan give anledning til tvivl, idet det kan anføres, at det er betænkeligt at fravige retsplejelovens mundtlighedsprincip, og at en forsvarer bør have ret til at vurdere, i hvilken form han mener bedst at kunne fremføre sine synspunkter.

Justitsministeriet har på denne baggrund udformet lovforslaget således, at der ikke foretages nogen principiel ændring i retsplejelovens regler om, at proceduren holdes mundtligt. Med henblik på at lette rettens arbejde med votering og domsskrivning foreslår justitsministeriet imidlertid på baggrund af det af retsplejerådet anførte, at det udtrykkeligt anføres i lovtæksten (§ 928 a stk. 3), at retten kan pålægge anklageren og forsvareren i forbindelse med den mundtlige procedure at afgive en skriftlig oversigt over procedureindlæggets indhold med en angivelse af de hovedsynspunkter, der gøres gældende.

De betænkeligheder, som har været anført overfor udvalgets forslag om skriftlig procedure i visse store sager, er ikke til stede, hvis anklageren eller forsvareren (eller eventuelt den tiltalte) selv anmoder om helt eller delvis at måtte indlevere proceduren skriftligt. Der bør dog gives en mundtlig